

Innovasjon Norge
Postboks 448 Sentrum
0104 Oslo

Deres ref

Vår ref
200702135-/KSG

Dato
08.02.2008

Endelig oppdragsbrev til Innovasjon Norge 2008

1. STORTINGETS BUDSJETTVEDTAK

Landbruks- og matdepartementet (heretter LMD) viser til St.prp.nr.1 (2007-2008) for Landbruks- og matdepartementet, og Stortingets budsjettbehandling av denne.

Vi stiller med dette til disposisjon for Innovasjon Norge:

Kap. 1149 Verdiskapings- og utviklingstiltak i landbruket

Post 71	Trebasert innovasjonsprogram	35 000 000 kroner
---------	------------------------------	-------------------

Kap. 1150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.

Post 50	Verdiskapingsprogram for matproduksjon	63 000 000 kroner
Post 50	Sentrale BU-midler	17 000 000 kroner
Post 50	Investeringsmidler i frukt- og grøntsektoren	22 500 000 kroner
Post 50	Utviklingsprogram for grønt reiseliv	23 000 000 kroner
Post 50	Bioenergiprogram	33 000 000 kroner

Kap. 1151 Til gjennomføring av reindrifftsavtalen

Post 51	Verdiskapingsprogram for reindrift	7 700 000 kroner
Post 51	Konfliktforeb. tiltak mellom reindrift og jordbruk	1 400 000 kroner

Når det gjelder kap 1150, post 50, de fylkesvise BU-midlene, får IN eget oppdragsbrev fra fylkesmennene som beskriver hvordan de bedriftsrettede BU-midlene skal forvaltes. Den fylkesvise fordelingen av disse midlene vil gå fram av et eget rundskriv som vil foreligge tidlig i 2008.

2. ØKONOMIFORVALTNINGEN

Landbruks- og matdepartementet tar forbehold om at departementet og Riksrevisjonen kan utføre kontroll med at midlene nyttes i henhold til de forutsetninger som blir gitt i dette brevet, jf. Bevilgningsreglementets §17.

3. OVERORDNET MÅL FOR INNOVASJON NORGE

Hovedmålet for Innovasjon Norge (heretter IN) er:

«IN har til formål å fremme bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling i hele landet og utløse ulike distrikters og regioners næringsmessige muligheter gjennom å bidra til innovasjon, internasjonalisering og profilering.»

I arbeidet med å oppnå hovedmålet skal IN rette innsatsen mot fokusområder og målgrupper der offentlig innsats kan utløse økt verdiskaping. Disse er internasjonalisering og prosjekter i idé-, utviklings- og kommersialiseringsfasen, samt entreprenører, unge bedrifter og små og mellomstore bedrifter med vekstpotensial. I tillegg er kvinner en prioritert målgruppe.

Delmålene for IN er:

- 1. Økt innovasjon i næringslivet i hele landet*
- 2. Økt internasjonalisering i næringslivet i hele landet*
- 3. Styrke profileringen av Norge og norsk næringsliv internasjonalt*
- 4. Næringsutvikling basert på regionale forutsetninger*
- 5. Generelle gjennomgående hensyn og føringer knyttet til hovedmålet*

4. STYRINGSSIGNALER I 2008

Hovedmålet for landbruks- og matpolitikken er å opprettholde et levende landbruk over hele landet. Politikken skal gi grunnlag for økt verdiskaping og livskvalitet basert på en bærekraftig forvaltning av landbruket og bygdene sine resurser (St. prp.nr. 1 (2007-2008)). Soria Moria-erklæringen utdyper målet til å være å bidra til en variert bruksstruktur i hele landet.

IN er en sentral aktør i realiseringen av denne politikken. Utfordringen for IN er å forvalte og gi råd om bruk av virkemidlene slik at LMD lykkes i å nå målet. Det legges til grunn at IN følger opp landbruks- og matpolitikken, både på enkeltområder og generelt, gjennom en god og effektiv virkemiddelbruk.

I dette brevet redegjøres det for de økonomiske rammene i budsjettforslaget og de politiske føringene som er knyttet til de enkelte postene.

Innenfor enkeltområder gjelder følgende endringer i forhold til i 2007:

- ✓ Operativt og administrativt arbeid knyttet til VSP mat, Bioenergiprogrammet og Utviklingsprogram for grønt reiseliv belastes ordningene/programmene
- ✓ Operativt og administrativt arbeid knyttet til de faglige møtearenaene belastes ordningene/programmene
- ✓ Ny oppgave: Økonomiske virkemidler og matpolitiske mål
- ✓ Ny oppgave: Bocuse d'Or
- ✓ Ny oppgave: Operativt og administrativt arbeid knyttet til evaluering av de fylkesvise BU-midlene

4.1 Overordnet mål for landbruks- og bygdeutvikling i IN

Målene for landbruks- og matpolitikken er fastlagt ved Stortingets behandling av St.meld. nr. 19 (1999-2000) Om norsk landbruk og matproduksjon. Innenfor denne rammen vil Regjeringen arbeide for å sikre en variert bruksstruktur og å opprettholde et levende landbruk over hele landet, jf også den politiske plattformen for flertallsregjeringen. Landbrukspolitikken generelt og den landbruksrelaterte næringsutviklingen spesielt, skal være et verktøy også for å nå distriktpolitiske målsettinger. Disse målsetningene kan ikke nås uten at landbruket beholder sin kraft som motor i utviklingen av næringslivet og lokalsamfunnene landet rundt.

Landbruket står foran store utfordringer. Målet for landbruksrelatert næringsutvikling er å skape lønnsomme arbeidsplasser og å bidra til bosetting og sysselsetting i hele landet. Det presiseres at lønnsomhet for regjeringen ikke er ensbetydende med strukturrasjonalisering.

Landbruk må defineres bredest mulig, og det må stimuleres til å utnytte og utvikle nye markeder for produkter fra norsk landbruk basert på kvalitet og trygghet. Vekstkraftige næringsmiljøer skapes regionalt. En målrettet satsing på å unytte regionale fortrinn vil gi Norge gode forutsetninger for å møte den økende konkurransen i næringslivet. Regjeringen vil derfor satse på å utvikle næringsvirksomhet på områder hvor de enkelte regioner har spesielle fortrinn. INs arbeid må bygge opp under en målrettet satsing på regionale fortrinn.

Den nasjonale strategien for næringsutvikling, "Ta landet i bruk!", gir stort rom for prioriteringer og målrettet satsing, og skal legges til grunn for INs arbeid og fungere som en overbygging for verdiskapingsprogrammene og annen næringsutvikling.

Statsrådets kontaktutvalg for næringsutvikling, innovasjon og forskning, er opprettet som et rådgivende organ som skal gi innspill til statsråden på disse områdene. Mandatet er blant annet å gi råd om politikktutforming innenfor departementets

arbeidsfelt, samt drøfte begrensninger og muligheter innenfor sektorens verdikjeder. IN er representert i utvalget.

Det forutsettes at IN viderefører sine faglige møtearenaer for temaområdene mat, tre, bioenergi, "Inn på tunet" og reiseliv. I den grad IN anser det som nødvendig for sitt arbeid, kan det i tillegg etableres faglige møtearenaer på andre områder. De faglige møtearenaene skal gi IN og LMD signaler om målrettet bruk av virkemidlene, økt samhandling og innovasjon.

Regjeringen legger også vekt på å sikre lokal innflytelse på næringsutvikling i bygdene. Etableringen av regionale strategier for landbruksrelatert næringsutvikling, tett samarbeid i det regionale partnerskapet og med kommunene er en vesentlig del av dette. Det er viktig at INs distriktskontor og fylkesmennene diskuterer temaer lokalt for å sikre gjensidig forankring, og landbrukets plass i INs arbeid. Det er av avgjørende betydning for resultatet av næringsutviklingsarbeidet at det regionale samarbeidet fungerer godt. LMD ber derfor IN fortsatt bidra til å videreutvikle det regionale samarbeidet i positiv retning.

Regjeringens nye målsetting om at 15 prosent av matproduksjon og –forbruk skal være økologisk innen 2015, tilsier at det er behov for et løft på dette området. Det er derfor viktig at IN sørger for at satsingen på økologisk landbruk inkluderes i, og gjøres til en integrert del av, det generelle næringsutviklingsarbeidet. Det forventes et nært samarbeid med Statens landbruksforvaltning på dette området.

LMD, Fiskeri- og kystdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet, i samarbeid med bransjeaktørene, iverksatte i 2007 et nasjonalt e-sporingsprosjekt. Dette prosjektet har høy politisk prioritet. I denne sammenheng bør IN tilrettelegge for finansiell næringslivsstøtte til relevante prosjekter.

Næringsaktivitet der landbruksressurser bidrar til å øke livskvaliteten til befolkningen gjennom å tilby gode helse, omsorgs- og opplæring/utdanningstilbud, det vil si Inn på tunet tilbud, er et satsingsområde for regjeringen. IN må prioritere tiltak som gir økt verdiskaping for tilbydere av Inn på tunet-tjenester. Det er spesielt viktig å bidra til å videreutvikle hjemmesiden www.innpaataunet.no som eies og drives av Det kongelige selskap for Norges Vel.

I mål- og resultatstyringssystemet for IN er målene for landbruks- og bygdeutviklingsvirksomheten integrert i mer overordnede mål for den totale virksomheten i IN. LMD har engasjert Norsk institutt for landbruksforskning (NILF) for å utarbeide et forslag til regelmessig dokumentasjon som legger grunnlag for evaluering av effekter av BU-ordningen og læring for revisjon av virkemiddelutforming og tiltaksgjennomføring. Det holdes løpende kontakt med IN om dette arbeidet.

I samsvar med styringsdialogen mellom LMD og IN, må IN i 2008 prioritere arbeidet med nettbasert publikasjon og dokumentasjon av nyskappingsprosjekter innen landbrukssektoren (mat, trevirke, reiseliv, utmark etc.). Arbeidet skal skje i tett dialog med LMDs informasjonsenhet, som også skal ha innflytelse på hvilke informasjonskanaler som skal benyttes. Målsettingen er å spre informasjon om næringsutvikling og motivere til dette. Dette må skje direkte til potensielle nyetablerere, til presse, folkevalgte, offentlig forvaltning og et samlet virkemiddelapparat. Samarbeidet med Statens landbruksforvaltning (SLF) må videreutvikles både med tanke på konkrete arbeidsområder og informasjonsutveksling.

5. NÆRMERE OM DE ENKELTE ORDNINGENE OG POSTENE

5.1 Ordninger under kap. 1149

Tidligere treprogram

Den femårige programperioden for Verdiskapningsprogram for bruk og foredling av trevirke ble avsluttet i 2005. IN skal følge opp den aktiviteten og de prosjekter som er startet opp i denne sammenheng til de er avsluttet. ESA fattet 23. januar vedtak i klagesaken Bygg uten grenser initierte i 2005. ESA er kommet til at programmet ikke har vært i tråd med EØS-avtalen, men åpner for at enkelte tildelinger er lovlige i henhold til de materielle reglene i statsstøtteregelverket. Vi viser til brev fra LMD til IN datert 24. januar om oppfølgingen av vedtaket. IN må regne med å bistå LMD i det videre arbeidet med oppfølgingen .

LMD avventer en rapport fra IN for den femårige programperioden. Når alle prosjekter etter det tidligere treprogrammet er avsluttet, senest ved utgangen av 2008, må IN sende et endelig regnskap til departementet.

Trebasert innovasjonsprogram

Regjeringen har i St.prp. nr. 1 (2007-2008) lagt opp til at programmet videreføres på samme nivå som i 2007, det vil si med en ramme på 35 mill. kroner. De viktigste føringene for programmet er lagt i strategien som ble vedtatt i 2006. Videre beskriver "Ta landet i bruk!" regjeringens satsing på tre for økt næringsutvikling. Programmet er en viktig del av regjeringens satsing på økt verdiskaping med basis i skogressursene, og må sees i sammenheng med de tiltakene regjeringen har satt i verk for dette. Det ligger også klimagevinster i økt bruk av tre.

Det forutsettes at det til enhver tid gjeldende regelverk for statsstøtte innenfor EØS-avtalen legges til grunn for støtte som tildeles gjennom Trebasert innovasjonsprogram. Dette innebærer at støtte som faller innenfor virkeområdet for statsstøttereglene må tildeles i henhold til gruppeunntakene som departementet har sendt melding om til EFTA Surveillance Authority (ESA), jf. forordning 68/2001 endret ved forordning 363/2004 om opplæringsstøtte eller forordning 70/2001 om støtte til små og mellomstore bedrifter endret ved forordning 364/2004 om forskning og utvikling.

Anvendelsesperioden for disse gruppeunntakene er forlenget til 30. juni 2008 ved forordning 1976/2006. Det vil i løpet av 2008 bli vedtatt en ny forordning om gruppeunntak, som samler alle de tidligere unntakene i en forordning. Støtte kan i tillegg tildeles i henhold til forordning 1998/2006 om bagatellmessig støtte. LMD har sendt ESA notifikasjon av støtte til forskning og utvikling for store bedrifter og støtte til innovasjon for alle bedrifter. Per i dag er ordningen ikke godkjent. Støtte som faller innunder disse kategoriene skal ikke tildeles før godkjenning fra ESA foreligger.

Det ble ikke fastsatt noe beløp for midler til administrasjon i tildelingsbrevet for 2007, men det er på annen måte kommunisert til IN at inntil 2 mill. kroner av programmidlene kunne disponeres til dette formålet i 2007. For 2008 kan inntil 2,2 mill. kroner av bevilgningen benyttes til operativt og administrativt arbeid knyttet til Trebasert Innovasjonsprogram, inkludert midler til Arena Tre. Administrasjonsmidlene skal brukes til å styrke arbeidet med å få fram gode prosjekter og til profilering av programmet utad. LMD forutsetter at IN i 2008 oversender en rapport over bruken av midler til administrasjon for 2007.

INs hovedoppgave blir å sørge for at den totale virksomheten knyttet til programmet er i tråd med mål og strategier for satsingen. INs ansvar omfatter også den utadrettede virksomheten som er viktig for å skape motivasjon i næringen og en aktiv og oppsøkende holdning hva angår nye prosjekter. Arbeidet forutsettes å skje i samarbeid med fylkesmennene for å optimalisere bruken av etablert kompetanse og nettverk på området. IN bør også legge vekt på å søke kunnskap utenfor Norge, og formidle denne til relevante miljøer.

Strategien for programmet bør i løpet av 2008 oppdateres. Den bør samtidig utvides til å omfatte støtte til prosjekter rettet mot barn og unge.

LMD ber IN om å legge stor vekt på informasjonsvirksomhet i 2008, både knyttet til søkermulighetene innen programmet og formidling av relevant informasjon om prosjekter og resultater. LMD legger til grunn at IN oppdaterer kommunikasjonsplanen for programmet til å gjelde for 2008.

Det er etablert samarbeid mellom IN og Norges forskningsråd innenfor skog- og treområdet - Fellessatsing TRE - for å styrke kunnskapskjeden mellom forskning, utvikling og kommersialisering. LMD legger til grunn at IN skal ha en rolle i å bidra til arbeidsdeling og samspill med Norges forskningsråd om søknadsbehandling og veiledning til virksomheter med forsknings- og utviklingsoppgaver. LMD ber IN formidle de erfaringer som høstes gjennom dette samarbeidet til departementet.

Med henvisning til punkt 6.1 vedrørende likestilling, oppfordres IN til å legge til rette for å inkludere flere kvinner i prosjekter innenfor trenæringen. LMD ber om at IN i forbindelse med rapportering gjør en vurdering av kvinne-deltagelsen i programmet.

LMD ønsker å holdes løpende informert om forholdet mellom tildelte beløp og budsjettramme for programmet. For øvrig vises det til rapporteringskalenderen for krav til rapportering.

Ved utgangen av 2008 bør det være samsvar mellom tildelt beløp til prosjekter og den budsjettramme som programmet har.

5.2 Ordninger under kap. 1150, post 50

Statens landbruksforvaltning (SLF) har det administrative hovedansvaret for Landbrukets Utviklingsfond (LUF), og er ansvarlig for regnskapsføringen. Fondsmidlene kan brukes til tiltak som tar sikte på å styrke og bygge ut næringsgrunnlaget på landbrukseiendommen. Dette gjelder også om landbrukseiendommen er en del av en kombinert arbeidsplass.

LMD viser til at ESA har henvendt seg til departementet angående statsstøttereguleringen og hvordan dette er implementert i forhold til Verdiskapingsprogrammet for matproduksjon, Bioenergiprogrammet og Bygdeutviklingsmidlene. LMD viser til brev til ESA datert hhv. 01.10.2007 og 19.11.2007 om detaljer vedrørende dette. LMD vil komme tilbake til IN med mer detaljer rundt videre kontakt med IN om disse spørsmålene.

LMD ber IN være spesielt oppmerksom på at alle tildelinger som omfattes av statsstøttereguleringen, skjer i tråd med dette.

5.2.1 Verdiskapingsprogram for matproduksjon

Verdiskapingsprogram for matproduksjon (VSP-mat) ble etablert i 2001. Programmet bygger i hovedsak på dokumentet "Verdiskapingsprogrammet for matproduksjon – et program for innovasjon og mangfold på matområdet" av 3. januar 2001. Fra 2007 gjelder den nasjonale strategien "Ta landet i bruk!" som strategi for programmet. VSP-mat er nærmere omtalt i St.prp. nr. 77 (2006-2007) Om jordbruksoppkjøret 2007.

Tildelingen til VSP-mat som stilles til disposisjon for IN i 2008, er på 63 mill. kroner.

I arbeidet med VSP-mat må IN arbeide aktivt for å fremme nye prosjekter og følge opp bedrifter som har fått støtte. Det er i den sammenheng viktig å opprettholde og utvikle et godt samarbeid med fylkesmennene og de regionale partnerskapene. IN må gi klare retningslinjer om bruken av midlene til distriktskontorene, samt styrke koordinering og oversikt over aktiviteter/prosjekter både innenfor den nasjonale næringsutviklingsstrategiens sentrale satsingsområder, og innenfor LMDs matpolitiske strategi (2008 - 2010) "Smaken av Norge".

Utvikling av små matbedrifter med vekstpotensial og økt markedsadgang for matspesialiteter er viktige satsingsområder i den nasjonale strategien "Ta landet i bruk!". Fra 2008 må IN utvikle dette til to nye handlingsområder i VSP-mat. I arbeidet med å utvikle handlingsområdet "Markedsadgang" bør det ligge til grunn at alle ledd i bedriftens produksjon er av god kvalitet og at man kan levere avtalt volum til avtalt pris. Handlingsområdet må utvikle tjenester spesielt knyttet til forhandlinger, salg og logistikk/distribusjon. Handlingsområdet "Vekstbedrifter" må tilby bedrifter tilbud knyttet til kompetanseutvikling og rådgiving innenfor områder som er av betydning i en vekstfase. De to handlingsområdene må sees i sammenheng med hverandre og med andre virkemidler. IN må sikre at distriktskontorene har tilstrekkelig kunnskap innen disse områdene, eller god henvisningskompetanse til andre kunnskapskilder.

Arbeidet med å videreutvikle kompetansenettverket er en viktig satsing i VSP-mat. Arbeidet med kompetanseutvikling for matprodusenter må gjøres i samarbeid med de regionale utviklingsaktørene.

IN bør ha oppmerksomhet rettet mot prosjekter som fremmer kunnskap om, og forståelse for norsk matkultur og matglede, og som vil kunne bidra til økt profilering av Norge. I denne sammenheng ønsker LMD at IN har en særlig oppmerksomhet mot identifisering av gode spisesteder regionalt og tilrettelegging av kulinariske reiseruter både for norske og utenlandske turister.

IN må videreføre og prioritere samarbeidet med Mattilsynet om å forsterke tilsynets kompetansesatsing rettet mot småskalaproduksjon og mattrygghet i samarbeid med relevante aktører.

VSP mat er et 10-årig program med oppstart i 2001. Det betyr at programmet etter hvert nærmer seg en avslutningsfase. LMD ber IN starte arbeidet med å vurdere en mulig videreføring av virkemidler til utvikling av småskala matproduksjon og produksjon av norske matspesialiteter.

LMD forutsetter at de administrative ressurser som stilles til disposisjon for forvaltningen av ordningen sikrer en aktivitet som står i forhold til midlene som stilles til disposisjon innenfor programmet for 2008. Inntil 4,7 mill. kroner av beløpet settes av til operativt og administrativt arbeid. Sekretariatet i IN skal koordinere forvaltningen av programmet, herunder arbeidet med Faglig møtearena mat.

5.2.2 Sentrale BU-midler

Formålet med BU-midlene er å legge til rette for næringsutvikling som danner grunnlag for langsiktig, lønnsom verdiskaping og desentralisert bosetting med utgangspunkt i landbrukets ressurser generelt og landbrukseiendommene spesielt.

I jordbruksoppgjøret 2007 ble det enighet om at man fortsatt skal fordele de sentrale BU-midlene i et separat møte mellom avtalepartene. LMD vil komme nærmere tilbake til den videre oppfølgingen av dette.

5.2.3 Utviklingsprogram for frukt og grønt

Det ble i jordbruksforhandlingene 2007 enighet om å sette av midler til fruktpakkeri i Buskerud/Vestfold, investeringstiltak ved Eliteplantestasjon i Sauherad og settepotetanlegg i Overhalla.

Fruktpakkeriprojektet omfatter Buskerud/Vestfold og forutsetter en økonomisk/forretningsmessig vurdering av prosjektet som må sees i sammenheng med tidligere investeringsstøtte i andre deler av landet. Det legges til grunn at Innovasjon Norge vurderer og tar stilling til prosjektet.

Det er planer om videreutvikling og omorganisering av Eliteplantestasjonen i Sauherad. En støtte her er avhengig av at opplegget for omorganisering og samarbeid er klarlagt og at det foreligger en økonomisk/forretningsmessig vurdering. Innovasjon Norge vurderer og tar stilling til prosjektet.

Prosjektet settepotetanlegg i Overhalla underlegges tilsvarende vurdering.

Det legges opp til en tilsvarende behandling som benyttes for de sentrale BU-midlene, hvor endelig tildeling gjøres i samråd med avtalepartene.

5.2.4 Utviklingsprogram for grønt reiseliv

Det ble i jordbruksforhandlingene 2007 enighet om å videreføre utviklingsprogrammet for grønt reiseliv i Norge. Det er satt av 23 mill. kroner til utviklingsprogrammet i 2008. Faglig møtearena reiseliv har konkretisert innholdet, og LMD ber IN koordinere programmet i samsvar med programnotat godkjent av avtalepartene, og signaler gitt i den nasjonale strategien for næringsutvikling "Ta landet i bruk!".

LMD ber IN ta en gjennomgang av erfaringer fra programmets første år, og eventuelt gjøre en endring i programmets innretning slik at pågangen av prosjektsøknader bedres i 2008. De prioriterte områdene bør opprettholdes, men på bakgrunn av at LMD er kjent med at søknadspågangen har vært begrenset fra næringsutøvere, bør IN vurdere tiltak som motiverer/inspirerer næringsutøvere til å søke. Faglig møtearena reiseliv må involveres i en slik gjennomgang.

I forbindelse med regjeringens behandling av NHDs strategi for reiselivsnæringen "Verdifulle opplevelser", ble det fattet beslutning om at "Regjeringen er innstilt på at Innovasjon Norge kan delta i ett eller flere prosjekter der frivillig fellesgodefinansiering er en del av finansieringen av prosjektet." LMD ber IN vurdere denne muligheten også i forhold til aktiviteter delfinansiert av utviklingsprogram for grønt reiseliv.

LMD forutsetter at det stilles tilstrekkelig administrative ressurser til disposisjon for ordningen slik at ønsket aktivitet oppnås. Inntil 0, 2 mill. kroner av beløpet kan disponeres til drift av Faglig møtearena reiseliv.

5.2.5 Bioenergiprogrammet

Det er for 2008 avsatt 35 mill. kroner til bioenergiformal over Landbrukets utviklingsfond. LMD stiller 33 mill. kroner av disse midlene til disposisjon for IN til videre forvaltning av Bioenergiprogrammet.

LMD legger til grunn at programmet videreføres med basis i de samme hovedmålene som i 2007, men legger større vekt på klima og energigevinsterne enn tidligere. Det vises i denne sammenheng til St. meld. nr. 34 (2006-2007) Om norsk klimapolitikk, som gir generelle signaler om regjeringens satsing på bioenergi, og til St.prp. nr. 77 (2006-2007) Om jordbruksoppgjøret 2007.

Innovasjon Norge skal inntil videre forholde seg til dette oppdragsbrev og de viktigste styringsdokumentene; rapport fra arbeidsgruppen som utredet ordningen i 2002, brev fra LMD av september 2004 og mars 2006, samt den nasjonale strategien for næringsutvikling "Ta landet i bruk!". I tillegg kommer brev av 28.6.2007, fra LMD til IN om tiltak for omlegging til bioenergi i veksthus.

Når det gjelder støtte til energiomleggingen i veksthus i 2008, jf ovennevnte brev, fastsettes det ikke noen egen ramme for dette målområdet. LMD ber IN vurdere om investeringer i gårdsvarmeanlegg kan prioriteres noe opp. LMD ber også IN om en vurdering av nytte og effekt av de fylkesvise informasjonsmidlene.

Biogass er et nytt satsingsområde for LMD, jf. omtalen av etableringen av et Utviklingsprogram for klimatiltak i årets jordbruksavtaleproposisjon. I vurderingen av biogassprosjekter skal den helhetlige miljøgevinsten tillegges vekt i tillegg til de vanlige energi- og lønnsomhetskriteriene. Investeringstøtte for å fremme pilotprosjekter på biogass må sees i sammenheng med eventuelle utviklingsprosjekter på temaet i Utviklingsprogrammet for klimatiltak over jordbruksavtalen.

LMD har sendt en notifikasjon av bioenergiprogrammet etter ESAs retningslinjer for statsstøtte til miljøformål. LMD har signalisert til ESA at det legges opp til en endring i programmets formål, der det legges større vekt på miljø- og energigevinster og i tillegg en utvidelse av målgruppen. LMD legger opp til en nærmere dialog med IN om programmet og EØS-relaterte problemstillinger i samband med notifiseringsprosessen. IN kan ikke utbetale annen støtte enn støtte i henhold til gruppeunntak og bagatellmessig støtte over programmet inntil notifikasjonen er avklart.

LMD legger til grunn at IN i forvaltningen av bioenergiprogrammet fortsatt sikrer en samordning i forhold til ENOVAs kompetanse og virkemidler innen området. IN må benytte seg av den kompetanse og det nettverk fylkesmennene har innenfor bioenergiområdet. I tillegg til at det er en åpen søknadsbasert ordning, bør det arbeides aktivt for å nå tiltak/prosjekter som allerede er i ferd med å utvikles. IN bør også framover legge vekt på å sikre en tilfredsstillende aktivitet i alle geografiske områder eller fylker.

LMD forutsetter at de administrative ressurser som stilles til disposisjon for forvaltningen av ordningen sikrer en aktivitet som står i forhold til midlene som stilles til disposisjon innenfor programmet for 2008. Inntil 2,2 mill. kroner av beløpet settes av til operativt og administrativt arbeid med programmet, herunder arbeidet med Faglig møtearena bioenergi.

LMD viser for øvrig til at institusjoner på Ås har etablert et senter for bioenergiforskning. Norsk institutt for skog og landskap deltar i dette. LMD legger til grunn at det etablerte samarbeidet mellom Skog og landskap og IN videreføres og utvikles i 2008.

5.2.6 Fylkesvise BU-midler

De fylkesvise BU-midlene forvaltes etter Forskrift om midler til bygdeutvikling.

IN får oppdragsbrev fra fylkesmennene som beskriver hvordan de bedriftsrettede BU-midlene skal forvaltes.

For å kunne forvalte midlene slik at de på en best mulig måte oppfyller nasjonale landbrukspolitiske mål, må IN som tidligere sette seg grundig inn i sentrale landbrukspolitiske dokumenter (for eksempel St.prp. nr.77 (2006-2007) Om jordbruksoppgjøret 2007 og St.prp. nr. 1 (2007-2008) Landbruks- og matdepartementet).

Det ble i jordbruksforhandlingene 2007 enighet om å øke rammen for fylkesvise BU-midler til 380 mill. kroner. Økningen på 9 mill. kroner siden 2007 er forbeholdt bedriftsrettede tiltak. Fylkesvis fordeling og rundskriv knyttet til "Forskrift om midler til bygdeutvikling" blir sendt til IN tidlig i 2008.

Forsøket med regional forvaltning av BU-midler i Oppland er forlenget, og vil vare til og med 2009. Forsøket omfatter regionene Valdres og Nord-Gudbrandsdal. INs klagenemnd vil fortsatt fungere som klageinstans i forsøksperioden.

BU-midlene skal inngå i INs kundeundersøkelser.

I brev til fra LMD til Riksrevisjonen 5. desember 2007, heter det at det skal iverksettes en helhetlig evaluering av BU-midlene med det aller første. IN må være forberedt på å

bistå LMD ved utforming av opplegg, og innhenting av tilbud for en slik evaluering. LMD vil komme tilbake til IN med nærmere opplysninger om dette arbeidet.

IN har ansvaret for tildeling av nasjonal og fylkesvise BU-priser for 2008.

Utlånsrammen for rentestøtteordningen er for 2008 på 700 mill. kroner. Det ble i 2007 foretatt en omfordeling av rentestøtte mellom fylkene på slutten av året, ettersom det var ulik etterspørsel etter tilbudet. Det vil i 2008 blir foretatt en tilsvarende gjennomgang av ubrukte rammer for rentestøtte midt i året, og det vil bli foretatt omfordelig dersom det viser seg å være stort omfang av ubenyttede rammer i enkelte fylker. Nivået på rentestøtten fastsettes av IN en gang pr år for alle lån som er inne i rentestøtteordningen. Rentestøtten skal være 50 pst. av *Risikofri rente 3 år stat (ST4X)* for foregående år.

5.3 Ordninger under kap. 1151 Til gjennomføring av reindriftsavtalen

Reindriftens utviklingsfond (RUF) skal bidra til å utvikle økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft i reindriften, herunder stimulere til oppbygging av stabile miljøer og strukturer i næringen som resulterer i utvikling av menneskelige ressurser, balansert bruk av naturgrunnlaget og full utnyttelse av produksjonspotensialet i reinflokkene.

IN skal bidra til en livskraftig reindriftsnæring innenfor de rammer som resursgrunnlaget setter. Dette innebærer en aktiv oppfølging av de oppgavene som er direkte tillagt gjennom reindriftsavtaleforhandlingene. Videre vises det til de muligheter som ligger ved at reindriften også er søknadsberettiget til andre støtteordninger fra IN, herunder støtte fra VSP-mat.

5.3.1 Verdiskapingsprogrammet for reindrift

Verdiskapingsprogrammet for reindrift ble startet opp 01.07.2001, jf. St.prp. nr. 70 (2000-2001) *Om reindriftsavtalen 2001-2002*. Formålet med programmet er å øke verdiskapingen i næringen slik at denne kommer utøverne til gode ved å øke inntekten til reineier. Det er viktig at programmet utvikles slik at næringens spesifikke utfordringer imøtekommes. Verdiskapingsprogrammet må sees i sammenheng med St. meld. nr. 28 (1991-92), *En bærekraftig reindrift*, og Stortingets behandling av denne, jf. Innst. S. nr. 167 (1991-92).

På bakgrunn av at evalueringen av programmet ennå ikke er ferdigstilt og drøftet av reindriftsavtalepartene avventes utarbeiding av tekst til endelig oppdragsbrev.

For avtaleåret 2007/2008 (fra 1. juli 2007 til 30. juni 2008) er det satt av 7,7 mill. kroner til verdiskapingsprogrammet, hvorav inntil 1,2 mill. kroner er øremerket operativt og administrativt arbeid knyttet til programmet.

5.3.2 Ordningen med konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part

Ordningen med konfliktforebyggende tiltak er regulert gjennom Forskrift om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part.

Avsetningen fra RUF til konfliktforebyggende tiltak for 2007 er på 1,4 mill. kroner (fastsatt i Reindrifftsavtalen for 2007/2008). Dette er en økning på 0,2 mill. kroner i forhold til tidligere bevilgninger.

Ordningen finansieres med midler både fra RUF og LUF. LUF-delen finansieres over de sentrale BU-midlene.

5.4 Kap. 2421 (NHD) Lavrisikolåneordningen - Lån til landbruksformål

IN kan som tidligere gi lån til landbruksformål innenfor rammen for Lavrisikolåneordningen. Lån kan gis til både næringsformål og boligformål. Det er viktig at IN i sin rapportering og statistikkføring fortsatt opprettholder et skille mellom boligformål og næringsformål. Som næringslån regnes også rentebærende lån til miljøtiltak i landbruket.

6. NÆRMERE OM UTVALGTE OMRÅDER

Omtalen peker på en del viktige områder for 2008. Omtalen er ikke uttømmende, og må sees i sammenheng med bl.a. St.prp. nr.1 (2007-2008), St.prp. nr.77 (2006-2007) *Om jordbruksoppjøret 2007* og St. prp. nr. 74 (2006-2007) *Om Reindrifftsavtalen 2007/2008*. IN bør også ta en initierende rolle innenfor sine virksomhetsområder.

6.1 Kvinner som målgruppe

Regjeringen vil prioritere å fremme entreprenørskap blant kvinner. Målet er at vesentlig flere kvinner skal bli entreprenører. Ambisjonen er at kvinneandelen blant nye entreprenører skal være minst 40 pst. innen 2013. LMD ber IN sette måltall for alle relevante programmer som kan bidra til at andelen kvinner blant nye entreprenører blir 40 pst. senest innen 2013.

IN skal gjennom sin forvaltning av de midler som stilles til rådighet fra LMD, arbeide for å fremme likestilling mellom kjønnene. I dag mottar menn, direkte eller indirekte, en større andel av støtten enn kvinner. LMD ber derfor IN prioritere kvinner som målgruppe, og arbeide for en vesentlig økning i kvinneandelen innenfor de programmer og tjenester som i dag har lav kvinneandel.

IN bes på egnet måte å arbeide for å øke kvinneandelen i styrer og ledelse for virksomheter som mottar støtte.

IN bes videre om å framskaffe kjønnsdelt statistikk, og rapportere på utviklingen av kvinneandelen for de aktuelle programmer og tjenester.

6.2 Innovasjon og forskning

Med utgangspunkt i målet om økt verdiskaping i landbruket er det viktig å se sektorens innsats innen næringsutvikling, innovasjon og forskning i en helhet. Det forventes derfor at IN og Norges Forskningsråd har et tett samarbeid og ser gjennomføring av LMDs næringsstrategi og forskningsstrategi i sammenheng. Formålet er blant annet å fremme synergieffekter mellom FoU og næringsutvikling. IN skal også stimulere næringsaktørene til å definere kunnskapsbehov og etablere samarbeid med kunnskapsmiljøer for å løse disse. For å fremme vekstkraftige næringsmiljøer regionalt er det viktig at IN involverer fylkesmannen i samhandlingen mellom Norges forskningsråd og IN. Innovasjon og nyskaping skal vektlegges i forvaltningen av BU-midlene.

Erfaringer fra deltakelse innen nye programområder som Arena-programmet og NCE vil være av vesentlig betydning i LMDs innovasjonspolitiske arbeid. I 2008 må dette sees i sammenheng med LMDs "Strategi for forskning og forskningsbasert innovasjon".

6.3 Økonomiske virkemidler og matpolitiske mål

LMD har gitt Statens landbruksforvaltning (SLF) i oppdrag å vurdere de økonomiske virkemidlene i landbrukspolitikken sett i forhold til matpolitiske mål. I tillegg til virkemidler som ligger innenfor SLF sitt forvaltningsområde skal virkemidlene som forvaltes av Innovasjon Norge vurderes. Innovasjon Norge vil derfor bli trukket inn i arbeidet. Aktuelle matpolitiske mål er beskrevet i St.prp. nr. 1 (2007-2008) Landbruks- og matdepartementet, der hovedmålene er:

- trygg mat
- god plantehelse og god helse og velferd hos landdyr og fisk
- kvalitet, ærlig omsetning og forbrukerhensyn

Andre hensyn som også er vektlagt i budsjettproposisjonen og som er viktig i forhold til dette oppdraget er:

- sunt kosthold og gode matopplevelser
- nyskaping, mangfold, matkultur og verdiskaping
- langsiktig matforsyning og miljøvennlig produksjon

Vurderingen må gjøres i lys av hovedmålet for landbruks- og matpolitikken som er å sikre et levende landbruk i hele landet ved å bidra til økt verdiskaping og livskvalitet basert på en bærekraftig forvaltning av landbrukets og bygdenes ressurser. Arbeidet må videre ses i sammenheng med LMDs matpolitiske strategi, spesielt strategi 2. Aktuelle problemstillinger som bør vurderes er hvordan de økonomiske virkemidlene bidrar til å oppfylle og eventuelt også motvirke matpolitiske mål.

De økonomiske virkemidlene som skal vurderes er tilskuddsordningene over jordbruksavtalen.

Tidsfrist for oppdraget er 15. mars 2008.

LMD vil innkalle til et møte der mandat og oppdrag kan diskuteres nærmere.

6.4 Kommuneprosjektet

IN har informert Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) og LMD om arbeidet med å forberede et framtidig samarbeid med kommunene om småskala næringsutvikling. Fiskeri- og kystdepartementet (FKD) er også gjort kjent med prosjektet. I tilknytning til dette prosjektet har IN også inngått en egen samarbeidsavtale med KS.

LMD ser positivt på at IN fortsetter arbeidet med å styrke samarbeidet med kommunene om næringsutvikling, der landbruksbasert og marin næringsutvikling er inkludert. De mange pilotene i Kommuneprosjektet har gitt erfaringer som det kan bygges videre på i dette arbeidet. LMD mener også at det opplegg IN har skissert vil styrke og underbygge regjeringens satsing på lokal nærings- og samfunnsutvikling og på kommunene som en næringspolitisk aktør. Samarbeidet må imidlertid basere seg på et godt og ryddig forhold til fylkeskommunene og fylkesmannen. De regionale partnerskapene, inklusiv fylkesmannens landbruksavdelinger, må være omforente om hvordan man skal involvere kommunene, og ha et velfungerende samarbeid seg i mellom. LMD ber IN om å opprette en prosjektgruppe, ledet av IN og ellers bestående av LMD, FKD, KRD og KS for å sikre et godt samarbeid for å videreføre arbeidet med å styrke kommunen som førstelinjetjeneste for næringsutvikling.

LMD har over lang tid brukt kommunene som 1. linje i forhold til økonomiske virkemidler som kan nyttes i utviklingssammenheng. Når det gjelder finansiering av INs satsing på kommunene som 1. linjetjeneste, legger derfor LMD til grunn at dette er å betrakte som en videreføring/-utvikling av den arbeidsmetoden IN i dag benytter overfor kommunene når det gjelder landbruksbasert næringsutvikling. LMD legger derfor til grunn at IN prioriterer LMDs videre deltakelse i Kommuneprosjektet innenfor de administrative rammer som samlet sett er stilt til disposisjon.

6.5 Innlandet 2010

Det vises til møte mellom LMD og IN 6.12.2007. LMD og IN er blant annet enige om at grøntnæringen og møbeltre inkluderes i innsatsområdet industri. I henhold til avtale vil IN komme med skriftlig innspill på denne utvidelsen av Innlandet 2010.

6.6 Internasjonale Grüne Woche

IN har i flere år lagt ned et betydelig arbeid i forbindelse med den norske deltakelsen på Internasjonale Grüne Woche (IGW) i Berlin. LMD ber IN fortsette sitt arbeid med IGW i samarbeid med LMD og innleid prosjektleder. IGW er den største markeringen

av norsk mat og reiseliv i utlandet som LMD er involvert i, og messedeltakelsen har utviklet seg til å bli en funksjonell arena for politiske møter, pressekonferanser og dialogmøter med næringslivet.

6.7 Bocuse d'Or Europe

Norge skal i 2008 arrangere europamesterskapet i den prestisjefylte konkurransen Bocuse d'Or. Det er lagt opp til en sterk profilering av norske råvarer gjennom konkurransen der både norsk laks og norsk lam er valgt ut som råmateriale for kokkene. LMD ber IN koordinere det statlige økonomiske bidraget. IN må så langt det er mulig påse at den norske innsatsen gir markedsføringseffekter både for norske reiselivsopplevelser og norske matopplevelser.

6.8 Taste of Norway

LMD avventer nærmere signaler fra IN når det gjelder oppfølging av Taste of Norway.

6.9 Matstreif i Oslo

LMD ber om at det med utgangspunkt i erfaringene fra Matstreif, arrangeres et matstreif i Oslo også i 2008. Det operative ansvaret for gjennomføring av matfestivalen legges til IN.

6.10 Innlandsfisk

LMD setter fra 2008 i gang et 4-årig utviklingsprogram for innlandsfiske. Programmet skal arbeide med sikte på å utvikle velfungerende næringer med et større utbud av kvalitetssikrede produkter innenfor:

- ✓ Næringsfiske
- ✓ Innlandsfiskeoppdrett
- ✓ Fisketurisme

IN deltar som observatør i styringsgruppen for utviklingsprogrammet.

6.11 Frukt og bær – reiseliv – kulturlandskap

Det ble ved jordbruksforhandlingene 2007 enighet om å sette i gang en 5-årig satsing på frukt og bær – kulturlandskap – reiseliv på Vestlandet. Det er sendt oppdragsbrev til fylkesmennene i de involverte fylker, og satsingen vil bli ledet fra fylkesmannsembetet i Sogn og Fjordane. IN vil bli trukket inn i arbeidet på regionalt nivå.

7. NÆRMERE OMTALE AV TILDELINGEN FOR 2008

7.1 Kap 1150 Post 50 – Fondsavsetninger

Statens landbruksforvaltning (SLF) har det administrative hovedansvaret for LUF, jf. St.prp. nr.1 Tillegg nr. 3 (1999-2000). For LUF-ordninger som skal forvaltes av IN legges det opp til periodisk overføring (4-6 ganger pr år) av midler fra fondet til IN, som

utbetaler og regnskapsfører tilskudd/lån og mottar og regnskapsfører inntekter fra avdrag på lån. IN må videreføre sin kontakt med SLF når det gjelder regnskap og overføring av midler.

7.2 Kapittel 1151 Post 51 – Tilskudd Utviklings- og investeringsfondet for rein (RUF)

På bakgrunn av kvartalsvise rapporter vil IN få refusjon fra RUF til konfliktforebyggende tiltak. Refusjonen vil bli effektuert av Reindriftsforvaltningen i Alta.

Utbetaling av midler til verdiskapingsprogram for reindrift vil skje etter anmodning fra IN til Reindriftsforvaltningen.

7.3 Administrasjon

Administrasjonsbevilgningen fra Nærings- og handelsdepartementet (NHD) skal dekke utviklingsoppgaver som ble overført til SND fra og med 2004. Det har skjedd en viss endring i oppgaveporteføljen som følge av endring i politiske signaler. Fra og med 2008 er det åpnet for å belaste enkelte av LUF-ordningene med administrasjonskostnader. For 2008 kan følgende trekkes fra LUF til dekking av administrasjonsutgifter:

- ✓ Delfinansiering av kundeeffektundersøkelsene
- ✓ Reskontrohåndtering av BU-lån og rentestøtte
- ✓ Arbeid med Internationale Grüne Woche
- ✓ Arbeid med Bocuse d'Or
- ✓ Arbeid med Matstreif i Oslo
- ✓ Faglig møtearena Inn på tunet

Til sammen inntil 1,8 mill. kroner.

For øvrig gis det IN anledning til å trekke følgende på de enkelte ordningene:

- ✓ Trebasert innovasjonsprogram inntil 2,2 mill. kroner
- ✓ VSP mat inntil 4,7 mill. kroner
- ✓ Bioenergiprogrammet inntil 2,2 mill. kroner
- ✓ Utviklingsprogram for grønt reiseliv inntil 0,2 mill. kroner
- ✓ VSP reindrift inntil 1,2 mill. kroner

8. RAPPORTERING

Det vil i 2008 bli avviklet 2 styringsmøter mellom LMD og IN. LMD vil videreutvikle kontaktutvalget mellom LMD, fylkesmannen og IN (minimum to møter pr år). Møter utover dette vil bli avviklet etter behov.

IN skal to ganger i løpet av 2008 orientere LMD om planlagte og gjennomførte aktiviteter på følgende områder:

- ✓ Arbeid med ungdom og likestilling i landbruket

- ✓ Trebasert innovasjonsprogram
- ✓ Verdiskapingsprogram for matproduksjon
- ✓ Bioenergiprogrammet
- ✓ Utviklingsprogram for grønt reiseliv
- ✓ Verdiskapingsprogram for reindrift
- ✓ Arbeid med "Inn på tunet"
- ✓ Innlandet 2010
- ✓ Arbeid knyttet til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og jordbruk

IN skal rapportere til LMD på bruken av virkemidlene i tråd med rapporteringskalenderen for 2008.

Med hilsen

Leif Forsell e.f.
ekspedisjonssjef

Anne Marie Glosli
avdelingsdirektør

Kopi:
Nærings- og handelsdepartementet
Kommunal- og regionaldepartementet
Fiskeri- og kystdepartementet
Utenriksdepartementet
Statens landbruksforvaltning
Riksrevisjonen